Těšany

Kraj: Jihomoravský
Okres: Brno-venkov
Správní obvod: Židlochovice
GPS souřadnice: 49.039559N, 16.770027E
Nadmořská výška: 203 m n. m.
První pís. zmínka: 1131 (893 let)
Počet obyvatel: 1 259
PSČ: 664 54
Adresa URL: www.outesany.cz

Historie obce Těšany

Jednou z nejstarších sídelních ob-lastí našich předků byla brněnská kotlina a Ždánický les. O raném osídlení tu mluví pře-svědčivě osady s čeledními koncovkami -ice a -ovice: Čeňkovice, Moutnice, Šitbořice, Bo-humělice, Šaratice a jen o něco málo mladší Žatčany, Borkovany a Těšany. Původ těchto vsí můžeme klást již do doby velkomoravské.
Opevněnými středisky tehdejší doby byly Staré Zámky u Líšně a hradisko v Rajhradě. Snad i v okolí Těšan se nacházelo nějaké velkomoravské centrum, neboť v listině olo-mouckého biskupa Jindřicha Zdíka, se v oblasti Žatčan, Újezda a Těšan uvádí také ves Vele-hrad.
Těšany neměly kostel, patřily k faře do Čeňkovic (Šinkvic) a když tato ves zanik-la, byly přifařeny do Moutnic. Obyvatelé Těšan se živili zemědělstvím a chovem dobytka. Pole měli na sušších svazích a v rovinách se do široka prostíraly louky.
Ve třináctém století se začalo v Tě-šanech tak jako jinde hospodařit na polích trojpolním úhorovým systémem a zvýšené sklizně, které se tím získávaly, umožnily růst dědiny. Natáhla se od brodiska proti proudu malého potůčku směrem ke Strážkám až k panským objektům, dvoru, feudálnímu sídlu, kovárně, hospodě a pivovaru. V Těšanech bylo šestadva-cet lánových sedláků, z nichž každý měl sedmdesát měřic polí. Ostatní půda byla panská. Majitelé Těšan se střídali a žádnému z nich nepatřila nikdy celá ves. Největší majetek tu měli mniši dominikáni, kteří sídlili v klášteře u kostela svatého Michala na Rybném trhu v Brně.
Těšany bývaly chráněny před nájez-dy z Uher lesními porosty, které pokrývaly hřebeny Ždánického lesa, ale hlad po půdě lesy likvidoval a krajina.až k Brnu se tím otevřela nepřátelským vpádům.
Kromě nich trpěli Těšanští také roz-broji feudálů, kteří najímali do svých služeb tlupy záškodníků a vysílali je na statky svých protivníků. Před husitskými válkami se jedna z těchto skupin skrývala v kopcovitém zales-něném terénu kolem Boleradic. Jejich služeb používal patrně Boček z Kunštátu, jemuž patřil boleradický hrad. Lapkové měli spadeno mimo jiné na faráře, a aby se borkovanský a šinkvic-ký duchovní správce pojistil před přepady, udr-žovali s loupežnou tlupou přátelské styky a poskytovali jí potraviny a přístřeší.
Těšan se pravděpodobně dotkly i hu-sitské války, neboť v zimě roku 1425-1426 se usadil oddíl táborského vojska v polním ležení u Nového dvora na křepickém katastru a jeho příslušníci jistě jezdili pícovat a spížovat na klášterní majetek do Těšan.
Šestnácté století proběhlo v Těša-nech, tak jako jinde, ve znamení hospodářské konjunktury, která našla výraz v budování rybníků. Přehrazením Borkovanského potoka byl zřízen mlýnský rybník, a

když zvednutá voda přešla přes kolo těšanského mlýna, dostala se i přes rozvodí a netekla k Moutnicím, ale umě-lou struhou k Žatčanům. Na nové vodoteči byly postaveny rybníky Špidlák, Jezírko a Nesvačil. Na Borkovanském potoce nad Těšany byly vy-budovány rybníky Horní a Dolní Hastrmánek, dále byl u Těšan rybníček na Úlehlách, rybníček v dolní části návsi a několik dalších malých vodních nádrží v polích. Rybníků bylo kolem dědiny tolik, že se ves uvádí v roce 1583 v pramenech názvem Rybnické Těšany.

Koncem 16. a počátkem 17. století vedla habsburská říše téměř nepřetržité války s Turky. Boje sice probíhaly v Uhrách, ale české země tam vysílaly každoročně čerstvé vojenské oddíly a nejeden z nich táhl jistě po hodonín-ské cestě, jež vedla z Brna přes Těšany.

Velmi mnoho svízele zakusily Těša-ny za třicetileté války. Již na samém jejím po-čátku v roce 1619 byly dvakrát vypáleny sta-vovským vojskem, které mělo zvlášť spadeno na církevní majetky. Také na sklonku dlouhého zápolení Těšanští mnoho vytrpěli. Když roku 1645 obléhali Švédové Brno, zajížděly jejich oddíly až do Těšan a dědinu vypálily.

Též roku 1663 měli Těšanští co dělat s vojáky. Vpadli sem Tataři vyslaní na pomoc uherským magnátům, kteří se vzbouřili proti habsburskému císaři. Nájezdníci Těšany vyple-nili a zabili celoláníka Jiřího Sedláčka.

V roce 1742 zajížděly do Těšan oddíly pruského vojska, které pod vedením krále Friedricha II. obléhaly Brno.

Tak jako jiní vesničané museli i Tě-šanští své vrchnosti robotovat, odvádět platy a dávat desátek z úrody moutnickému faráři. Kromě těchto břemen od nich požadoval vojen-ský erár vozy a koně na přepravu vojska a proviantu a posílal je často hodně daleko od domova. Sedláci přišli často na těchto nucených přípřežích o koně i vozy a byli rádi, když se vrá-tili ve zdraví pěšky domů.

Těšan se dotkly i reformy, které prováděl v habsburské monarchii císař Josef II. Uvolnil pevná feudální pouta zrušením nevol-nictví, vydal toleranční patent a zrušil řadu klášterů, mezi nimi i dominikánský v Brně. Je-ho majetek připadl náboženskému fondu, který rozparceloval podle tehdejších hospodářských zásad část polí těšanského dvora a přidělil je bezzemkům, kteří si vystavěli za těšanskými humny řadu domků, jimž se říkalo a říká Familie. Zbylá klášterní půda i s dvorskými budovami byla prodána a vystřídala se na ní za dvě a půl století řada majitelů.

Do života dědiny zasáhly také na-poleonské války. Když v roce 1805 přitáhli na Moravu Francouzi, dostali se koncem listopadu i do Těšan a řádně je vyrabovali. Císař Napoleon se usadil v Brně a připravoval se k roz-hodné bitvě. Strhla se dne 2. prosince na prateckých výšinách a hřmění děl bylo slyšet až do Těšan. V roce 1809 zaplavili Francouzi znovu Moravu a „navštívili" také Těšany.

Ani po napoleonských válkách se nevedlo venkovskému obyvatelstvu nijak skvě-le. Ulevilo se mu teprve roce 1848, když byla zrušena robota.

Těšanští sedláci si ještě nezvykli na nové pořádky a už přišly svízele. Rakousko se dostalo v roce 1866 do války s Pruskem a přes Těšany šel hlavní proud císařských vojsk z Uher do severovýchodních Čech, kde se soustřeďovaly nepřátelské armády. S vojskem bylo soužení, mužstvo žádalo potraviny, píci pro ko-ně, noclehy a potahy.

Po prohrané bitvě u Hradce Králové ustupovaly přes Těšany poražené rakouské sbory a v patách za nimi táhli Prusové. Prošlo jich vesnicí na dvacet tisíc.

Konec 19. století prožili Těšanští poměrně klidně, počátek 20. věku byl pozname-nán první světovou válkou. Lidé v ní mnoho zkusili, a i když nebyla v Těšanech taková nouze o potraviny jako ve městech,

přece tu zaku-sily chudé vrstvy dost hladu.
Rok 1918 přinesl zrod samostatného československého státu a malým těšanským zemědělcům kus panské půdy, získané z přídělu první pozemkové reformy. Dvacet let první republiky proběhlo ve všedních starostech zmnožených hospodářskou krizí, a již kalila li-dem život hrozba nové války. Pro český národ přinesla šestiletou okupaci se všemi jejími hrůzami a trampotami. Těšany zaplatily v této vál-ce krvavou daň: tři jejich občané byli popraveni, devět dalších zahynulo v bojích o vesnici.
Po roce 1948 došlo v obci, tak jako v celé naší vlasti, k velkým vnitropolitickým, a ekonomickým změnám. Těšanští očekávali od nových poměrů mimo jiné parcelaci zbylé panské půdy, avšak dělení pozemků místního vel-kostatku bylo po roce 1948 zastaveno a z býva-lých dvorských polí a budov byl utvořen státní statek, který byl přičleněn jako samostatné hos-podářství k ČSSS v Židlochovicích. Po několi-ka kratších časových úsecích se dostal na dvě volební období do čela obce Karel Ardely a po něm Miloslav Dostál. Oba dva vykonali pro o-bec a veřejnost velký kus práce a Těšany se dostaly pod jejich vedením na přední místo v okrese Brno-venkov. Staly se hospodářským i kulturním střediskem jihovýchodní části okresu a řadili se mezi nejlepší vesnice Jihomoravského kraje.